

**DARSLARDA TANQIDIY FIKRLASH TEXNOLOGIYASIDAN
FOYDALANISH**

*Andijon davlat chet tillari instituti
XTA yo'nalishi 2-bosqich talabasi
Bo'lisheva Nozima O'tkirbek qizi*

Annotatsiya.

Mazkur maqolada dars jarayonida tanqidiy fikrlash texnologiyasidan foydalanishning ahamiyati yoritilgan. Tanqidiy fikrlashning o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, mantiqiy tahlil qilish qobiliyati va muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni ochib berilgan. Shuningdek, maqolada “aqliy hujum”, “insert”, “klaster”, “Venn diagrammasi” kabi interfaol metodlarning qo'llanilishi va ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri tahlil qilingan. Natijada, tanqidiy fikrlash texnologiyasi o'quvchilarni faol va ijodkor shaxs sifatida shakllantirishda muhim vosita ekanligi asoslab berilgan.

Annotation.

This article highlights the importance of using critical thinking technology in the educational process. It reveals the role of critical thinking in developing students' independent thinking, logical analysis skills, and problem-solving abilities. The article also analyzes the use of interactive methods such as “brainstorming,” “INSERT,” “cluster,” and “Venn diagram,” as well as their impact on learning effectiveness. As a result, it is concluded that critical thinking technology is an important tool for shaping active and creative learners.

Аннотация.

В данной статье освещается значение использования технологии критического мышления в учебном процессе. Раскрывается роль критического мышления в развитии у учащихся самостоятельного мышления, навыков логического анализа и решения проблем. Также в статье анализируется применение интерактивных методов, таких как «мозговой штурм», «инсерт», «кластер» и «диаграмма Венна», а также их влияние на эффективность обучения. В результате обосновывается, что технология критического мышления является важным средством формирования активной и творческой личности учащихся.

Kirish.

Bugungi kunda ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri – o'quvchilarda mustaqil va erkin fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdir. An'anaviy dars jarayonida o'quvchi ko'proq tayyor bilimni qabul qiluvchi sifatida ishtirok etsa, zamonaviy pedagogik yondashuvlarda u faol, izlanadigan va tahlil qiladigan shaxsga

aylanishi zarur. Shu nuqtai nazardan, tanqidiy fikrlash texnologiyasi muhim ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism.

Tanqidiy fikrlash – bu o‘quvchining berilgan ma’lumotni shunchaki qabul qilmasdan, balki uni tahlil qilish, solishtirish, baholash va xulosa chiqarish jarayonidir. Ushbu texnologiya o‘quvchilarni mustaqil fikr yuritishga, muammolarni hal qilishga va o‘z nuqtai nazarini asoslab berishga o‘rgatadi.

Dars jarayonida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish uchun turli metod va usullardan foydalanish mumkin. Jumladan, “Aqliy hujum” metodi orqali o‘quvchilar muammo yuzasidan turli g‘oyalarni ilgari suradilar. “Insert” usuli esa matn bilan ishlashda o‘quvchilarning tushunishini nazorat qilishga yordam beradi. “Klaster” metodi orqali mavzu bo‘yicha fikrlar tizimlashtiriladi, “Venn diagrammasi” yordamida esa ikki yoki undan ortiq tushunchalar o‘rtasidagi o‘xshashlik va farqlar aniqlanadi

Shuningdek, savol-javoblar, muammoli vaziyatlar yaratish, kichik guruhlarda ishlash kabi usullar ham tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda samarali hisoblanadi. Bunday yondashuv o‘quvchilarni dars jarayoniga jalb qiladi, ularning qiziqishini oshiradi va bilimni chuqurroq o‘zlashtirishga yordam beradi.

Tanqidiy fikrlash mavzusi bo‘yicha ko‘plab pedagog va tadqiqotchilar ilmiy ish va izlanishlar olib borgan. Masalan shunday izlanuvchilardan biri Oydin Usmonova “Tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda xorij amaliyoti” maqolasi muallifi hisoblanadi va u tanqidiy fikrlash bo‘yicha zamonaviy metodlarni o‘rgangan. Uning ishlarida ko‘pincha o‘quvchilarda mustaqil fikrlashni shakllantirish, innovatsion pedagogik texnologiyalar, tanqidiy fikrlash konsepsiyasi va uning ta’limdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Tanqidiy fikrlash texnologiyasini qo‘llash natijasida o‘quvchilarda quyidagi ko‘nikmalar shakllanadi:

- mustaqil fikrlash;
- mantiqiy tahlil qilish;
- dalillarga asoslangan xulosa chiqarish;
- muammolarni samarali hal etish;
- o‘z fikrini erkin ifodalash.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, darslarda tanqidiy fikrlash texnologiyasidan foydalanish ta’lim samaradorligini oshiradi. Bu texnologiya o‘quvchilarni faqat bilim oluvchi emas, balki fikrlovchi, tahlil qiluvchi va qaror qabul qila oladigan shaxs sifatida shakllantiradi. Shuning uchun har bir pedagog o‘z dars jarayonida tanqidiy fikrlashni rivojlantiruvchi metodlardan samarali foydalanishi zarur.

Kalit soʻzlar: tanqidiy fikrlash, pedagogik texnologiya, zamonaviy taʼlim, oʻquvchi faolligi, mustaqil fikrlash, mantiqiy tahlil, interfaol metodlar, insert usuli, Venn diagrammasi

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Oʻzbekiston Respublikasi “Taʼlim toʻgʻrisida”gi Qonuni
2. Bloom, B. S. *Taxonomy of Educational Objectives*. New York, 1956.
3. Tolipov, Oʻ.Q., Usmonboyeva, M. *Pedagogik texnologiyalarning nazariy va amaliy asoslari*. Toshkent, 2006.